

AUSA FLEXARET Z MEOPTY

Článek věnovaný Flexaretům vyráběným Meoptou začnu několika otázkami. Víte, který typ fotoaparátu se u nás vyráběl nejdéle? Kolik je modelů Flexaretu, kdy a kolik jich bylo zhotoveno? Myslím si, že odpověď by měl znát každý český a moravský sběratel a vlastně vůbec každý, kdo u nás v oboru pracuje nebo se o něj vážněji zajímá. Připadá mi poněkud tristní, jestliže v odborném obchodě prodavač nerozezná Flexaret II od typu IV, což je mimochodem velmi snadné. Nejde mi o nějaké hurá-vlastenčení typu „máme zlatou“, ale na historii Flexaretu můžeme nejlépe sledovat slávu a bídu naší poválečné výroby fotoaparátů i dění okolo. Pro rozsáhlost a zajímavost materiálu jsem rozvrhl povídání o těchto přístrojích, vyrobených Meoptou, do čtyř pokračování.

PRVNÍ DVA Z DVANÁCTI APOŠTOLŮ MEOPTY

Přístroj, který se vyráběl nejdéle, je zároveň prvním Flexaretem, který už nese značku Meopta. Je to Flexaret II a továrna ho vyráběla od svého vzniku v roce 1945 až do roku 1961, tedy téměř plných šestnáct let. Po tak dlouhou dobu a prakticky beze změn, nejvýše kosmetických, se u nás žádný jiný fotoaparát nedělal. Abychom tento zvláštní a svým způsobem smutný rekord pochopili, musíme se vrátit zpátky před „Vítězný“ únor roku 1948. Jak jsem už napsal minule, byl po válce obrovský „hlad“ po fotopřístrojích. V obchodech ale byly pouze zbytky předválečných aparátů na desky a pro tehdy novější přístroje na kinofilm a svitkový film nebyl negativní materiál. Ale

i tak se předválečné Leiky a Rolleiflexy „platily zlatem“. Ve válkou zničeném Německu se pomalu rozbíhala výroba a teprve v únoru 1947 je v časopise Fotografie zmínka o tom, že „Leitzovy závody... vyrábějí 1000 přístrojů měsíčně, což jest asi třetina předválečné produkce.“ U nás přetrvával poválečný nedostatek téměř všeho, počínaje surovinami a konče například aparáty a filmy pro profesionály i amatérské zájemce. V „Dopise o jarní touze“ ze čtvrtého čísla stejného ročníku je velmi vtipně, nepodepsaným pisatelem (snad Přemysl Koblík - pozn. autora), adresována Meoptě žádost o zhotovení fotopřístroje se ššterbinovou závěrkou pro vnitřní

trh. Tohle je důležité pro nás i proto, že autor v článku mimo jiné uvádí:

„...kterou proti centrální dovedeme jistě vyrobit...“. Centrální uzávěrky Prontor II a Compur pro Flexaret II a III bylo nutno dovážet za devizy a ty se opět získávaly exportem zmíněných přístrojů, které se následkem toho na náš trh téměř nedostaly. Hned v dalším čísle stejného časopisu se v úvodu článku V. Vodáka „Co s přístroji na desky“ dočteme: „Zatím co komor na svitkový film... je naprostý nedostatek, plní výklady... přístroje na desky.“ Situace ve světě nebyla tenkrát o mnoho lepší, jak se dovídáme z článku „Ze země dolarů“ v čísle 8, který byl převzat z British Journal of Photography. Výrobci

ve všech zemích si stav dobře uvědomovali a snažili se obsadit místa na uprázdněném a vyhladovělém trhu. Fotografie 10/47 přináší zprávu „Německé továrny vyrábějí“, kde se uvádí následující čísla: 1000 Rolleiflexů a Rolleicordů, 200 Robotů, 15 000 uzávěrek Compur, 10 000 objektivů Schneider měsíčně, Zeiss ve Stuttgartu 5 000 Super-Ikont do konce roku. V čísle 12/47 je zpráva o italském fotografickém průmyslu a v rubrice „Pro začátečníky“ článek „Rozprávíme o kameře“ podepsaný zkratkou J.B. Ten by bylo zajímavé uveřejnit celý, ale protože mám k dispozici pouze omezený prostor, uvedu alespoň nejzajímavější pasáže, které se přímo týkají našeho tématu: „...Proto tím radostnější je skutečnost, že se na náš trh dostává takzvaná Flexareta, výrobek továrny Optiko - techy, kamera pro reportáž jako stvořená. Je to přístroj už více méně dokonalý, který má řadu výhod. Pisatel měl možnost s ní pracovat a rád potvrzuje její dobrou výkonnost. Za dnešních poměrů lze ji doporučit i vážným pracovníkům. Mám za to, že Flexareta je kamera opravdu lidová... Zdá se, že naše Flexareta činí naši situaci příznivější!... Ovšem u nás také bují s kamerami nekalý obchod, ale jsou u nás už i kamery na veřejném trhu, ovšem vzácně, ale jsou... Německé továrny ještě dlouho nebudou moci dodávat kamery tak, jak to činily před válkou a bude jistě na místě, když náš národní průmysl si tuto situaci uvědomí a napne síly, aby Německo předhonil a obsadil odbytiště, která dříve měli v držení jen a jen Němci.“ Popisovat detailně jednotlivé přístroje by bylo nošením sov do Athén, dříví do lesa, nebo Flexaretů do fotobazarů. Existuje veliké množství drobných změn u každého modelu, dokonce jsem nedávno slyšel o 31 druhích Flexaret. Podle mého názoru jde pouze o modifikace, nikoliv o samostatný typ. K této otázce se ještě vrátím v závěrečném dílu, kde bude i zajímavá tabulka uvádějící, kolik a jakých Flexaret bylo v Meoptě vyrobeno od roku 1950 do posledního roku výroby 1970.

DOKONČENÍ NA KULÉRU VII.

POKRAČOVÁNÍ ZE STR. 32

G

AUSA FLEXARET Z MEOPTY

požadavky na formát a počet zasílaných prací, adresu pořadatele a samozřejmě datum uzávěrky) na adresu ArchArt, P. O. Box 14, 190 21 Praha 9, nebo navštívit na Internetu stránku <http://www.archart.cz/czech/foto/index.htm>, kde lze nalézt další informace. Na tutéž adresu se mohou obracet i majitelé fotografických firem, kteří chtějí svůj podnik zařadit do zmíněného internetového adresáře.

♦ **VE ŠVÝCARSKÉM** Muzeu fotoaparátů ve Vevey se od dubna až do konce září koná výstava nazvaná Hledání zastaveného času. Je věnována historii fotografické momentky a osobnostem, pro které je metoda momentky typická. Jednou z nich je i Lothar Jaeck, švýcarský reportér, jehož snímky jsou věnovány světu práce, sportu, volného času lidí a - prvním hodinám druhé světové války.

♦ **12 000 kilometrů** po historické hedvábné cestě na trase z Číny přes Kirgizii, Uzbekistan, Turkmenistan a Írán do Turecka urazili dílem pěšky, dílem na velbloudech tři Turci a jeden Američan. Na cestu se připravovali deset let, aby pak putovali celkem 18 měsíců a exponovali tisíce fotografií, z nichž nyní firma Leica Camera, neboť fotografovali aparáty Leica M6 a Leica R6.2, připravuje obří putovní výstavu a knihu.

♦ **LUDVÍK BARAN**, dlouholetý pedagog FAMU a DAMU, je známý svou láskou k velkoformátové barevné fotografii, především etnografického charakteru. Svou poslední výstavu, která nyní putuje, věnoval obyvatelům jednotlivých regionů Slovenska v autentických krocích snímáných v letech 1980-1995. Technická preciznost snímků dovoluje do detailů vychutnat půvab lidového umění.

♦ **GALERIE OSOBNOSTÍ** byla zřízena v Pražském panoptiku na Národní třídě 25 v Praze. Už třetí expozice z cyklu Stará Praha obsahuje snímky významných lidí, mezi nimiž nechybí císař František Josef I., následník trůnu Ferdinand d'Este, nebo prezident T. G. Masaryk a Eduard Beneš. Výstavu sestavil Pavel Scheufler, fotografie zrestaurovala a na digitálním minilabu Fotoprint Sienna „zvětsila“ firma CD-Foto Bler.

ZPÁTKY K PRAMENŮM

V desátém čísle „Zpravodaje fotografů“ z roku 1947 je pro nás další důležitý článek pod názvem

„Novinky ze 46. PVV“. Jedná se o podzimní Pražský výstavní veletrh roku 1947 a autor Erich Konečný popisuje novinky z fototechniky, které tam byly tehdy k vidění. Cituji zde pouze to, co je pro nás zajímavé a důležité.

„S popisem novinek začínáme od zrcadlovky nového typu Flexaret III na formát 6 x 6 s poloautomatickým přetažením filmu s objektivem Mirar 1: 3,5 f = 80 mm, s uzávěrkou Pronto (sic!) a centrálním zaostřováním. Z loňských typů, dosud neuvedených (miněno v článku - pozn. autora), ale zlepšených, byla zde vystavena Etareta na perforovaný film 35 mm s dálkoměrem, spřaženým s objektivem 1: 2 a 3,5 f = 50 mm v centrální uzávěrce. Svůj obdiv si vynutila i nejmenší čs. automatická komora Mikroma na 50 snímků na 16 mm filmu velikosti 10 x 15 s objektivem Mirar 1: 3,5, f = 20 mm.

Film se vkládá do přístroje ve zvláštních kazetách. Vystavena byla také sklopná komora Flexina a dva malé přístroje na kinofilm Opema I s anastigmatem 3,5 a Opema II s anastigmatem 1: 2 a dálkoměrem.“ Takže máme konečně jedno spolehlivé datum, o které se můžeme opřít u Flexarety III. I když panuje dost nejasností, od kdy vlastně kterýkoliv aparát datovat. Je datem vzniku nápad, rozkreslený plán, vyrobený vzorek, který se ještě vylepšoval, zahájení výroby

nebo uvedení na trh? Ideální by bylo mít všechny údaje, a tak je také uvádět, ale jak už napsal profesor Skopec v předmluvě k Dějinám fotografie v obrazech „... prameny vysychají takřka před očima“. Údaje o českých aparátech jsou v zahraniční odborné literatuře značně nepřesné, někdy až komicky. A bude-li vám někdo z Japonska nebo USA tvrdit, jako se to stalo mně, že například Mikroma zmíněná v uvedeném článku z roku 1947 je kopií japonského přístroje Ricoh 16, musíte se tomu jenom usmát, protože ten se vyráběl až od roku 1957-8, tedy nejméně o deset let později. A kdo komu tedy koukal přes rameno, je tím jasné. A čím mohl být inspirován negativní formát 24 x 32 mm prvního dálkoměrného Nikonu I z roku 1948? Možná i v článku zmíněnou Opemou. Opisovat od konkurence byla vždycky běžná metoda a mistrně ji využívali ve svých začátcích Japonci i Rusové. Neodbírám tím tak úplně od tématu. V dalších částech pojednání o Flexaretu a Meoptě se pokusím popsat, jak tahle součást konstrukční praxe vypadala u nás po únoru 1948 až do konce výroby Flexarety.

V uváděném článku se píše o dvou dalších přístrojích, Etaretě se spřaženým dálkoměrem a Flexině. Nikde jinde jsem o nich nic dalšího neobjevil a uvítal bych o tom jakoukoliv informaci od sběratelů, kteří aparáty mají nebo znají bližší podrobnosti.

VE VÝLOZE, ZA VITRINOU

Pro ty z vás, kteří se sbíráním Flexaretů začínají, budu vždy na

konci každého materiálu o jednotlivých typech uvádět, podle čeho jednotlivé druhy NEJSNÁZE rozeznáte. Tedy ne všechny rozdíly, kterých je mnoho a které rozlišují sběratelé na tenhle přístroj zaměřeni. Udělat si sbírku Flexaretů mohou každému jenom doporučit. Jsou u nás snadno k sehnání, nevyjde to relativně na mnoho peněz a kompletní řada má mnohem větší cenu, než tvoří pouhý součet nákupní ceny jednotlivých přístrojů. Podle provedení nápisu Flexaret, který je umístěn nad pozorovacím objektivem a který je vidět, i pokud jsou aparáty částečně zakryty jinými přístroji, lze přístroje rozdělit do tří skupin. První z nich je společná pro model I a II Optikotechny a II a III Meopty. Pro všechny Flexarety I až III platí, že:

Štítek s plasticky provedeným nápisem Flexaret je obdélníkový.

Společný znak, který je jenom u Flexaretu II a III: Zaostřovací páčka pod objektivem má pouze jeden knoflík, který je bez stupnice hloubky ostrosti. Rozlišení mezi modelem II a III je vzhledově nejsnazší podle toho, co který typ používá k posuvu filmu: II má knoflík, III má jako jediný ze všech Flexaretů kliku. Tak takhle je to jednoduché, alespoň prozatím. Příští pokračování bude věnováno podle mého dělení další skupině - typům IV, IVa. A ten Flexaret V, který jsem v minulém čísle zatracoval, jsem si už koupil!

Text a foto
OTTO DLABOLA